

Isaac Asimov
NADÁCIA
NA ROZHRANÍ

Štvrtá kniha

Ljndeni

Nadácia na rozhraní

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Isaac Asimov

Nadácia na rozhraní – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

NADÁCIA
NA ROZHRAŇÍ

Isaac Asimov

**NADÁCIA
NA ROZHRAŇÍ**

Z angličtiny preložil Patrick Frank.

Do šarištiny preložil Michal Frank.

Ljndeni

Venované Betty Prashkerovej, ktorá nájstojila,
a Lesterovi del Reyovi, ktorý dobieďzal.

OBSAH

	Prológ	II
I	Radný	15
2	Starostka	37
3	Historik	54
4	Vesmír	78
5	Hovorca	97
6	Zem	121
7	Farmár	141
8	Farmárka	160
9	Hyperprieštor	182
10	Zasadanie	196
11	Sayshell	225
12	Agent	240
13	Univerzita	273
14	Vpred!	302
15	Gaia-S	329
16	Konvergencia	345
17	Gaia	373
18	Kolízia	406
19	Rozhodnutie	429
20	Záver	451

PROLÓG

Prvé Galaktické impérium čakal pád. Upadalo a rozpadalo sa už po stáročia, no uvedomil si to len jediný človek.

Bol to Hari Seldon, posledný veľký vedec prvého Impéria, ktorý naplno rozvinul psychohistóriu – vedu o ľudskom správaní redukovanú na matematické rovnice.

Konanie jednotlivca je nepredvídateľné, ale Seldon zistil, že správanie dostatočne veľkého davu sa dá štatisticky spracovať. Čím väčší dav, tým vyššia úroveň dosiahnutej presnosti. No a on pracoval s populáciou na miliónoch obývaných planét v galaxii.

Rovnice mu prezradili, že ak Impériu nik nepomôže, rozpadne sa a ďalšie povstane z jeho trosiek až po tridsiatich tisícoch rokov agónie a utrpenia. Keby sa však podarilo zmeniť niektoré podmienky, toto medzivládie by sa mohlo skrátiť na jedinú tisícku rokov.

Na dosiahnutie tohto cieľa založil dve vedecké kolónie, ktoré nazval „Nadácia“. Celkom úmyselne ich umiestnil na „opačné konce galaxie“. Prvá z nich sa mala zamerať na prírodné vedy a vznikla všetkým pred očami. Existencia druhej, zameranej na psychohistorické a „mentálne“ vedy, sa strátila v tichu.

V prvých troch knihách nadačnej ságy sa dozvedáme príbeh prvých štyroch storočí medzivládia. Prvá Nadácia (známa skrátka ako Nadácia, lebo o druhej takmer nik nevedel) vznikla ako malá komunita stratená v prázdnote galaktickej periférie. Pravidelne čelila krízam, v ktorých jej rozhodovanie obmedzovali premenné faktory ľudských vzťahov v kom-

binácii so spoločenskými a s ekonomickými trendmi danej doby. Mohla sa posunúť len istým smerom, a keď to urobila, zakaždým sa pred ňou otvorili celkom nové obzory. Všetko išlo podľa plánu dávno mŕtveho Hariho Seldona.

Prvá Nadácia mala vedu na nepomerne vyššej úrovni ako zvyšok galaxie, a tak postupne ovládla barbarské planéty v svojom okolí. Úspešne čelila vojnovým vládcam, ktorí využili rastúcu anarchiu a odtrhli sa od umierajúceho Impéria. Musela čeliť aj zvyškom samotného Impéria pod velením posledného silného imperátora a posledného schopného generála – a porazila ho.

Zdalo sa, že slávny Seldonov plán prebieha hladko a druhé Impérium vznikne presne vtedy, keď to predpokladal – s minimom pohrôm v období medzivládia.

Psychohistória je však štatistická veda. Vždy v nej existuje malá možnosť, že sa niečo pokazí. Presne to sa aj stalo – pokazilo sa niečo, čo Hari Seldon nepredpovedal. Odkiaľsi sa objavil muž s prezývkou Mul a s mentálnymi schopnosťami v galaxii, v ktorej ich nemal prakticky nikto. Dokázal ľuďom meniť emócie a tvarovať myseľ tak, že sa jeho najväčší odporcovia stávali najoddanejšími služobníkmi. Armády sa mu nemohli postaviť na odpor, lebo jednoducho nechceli. Prvá Nadácia padla a zdalo sa, že Seldonov plán je v troskách.

Ostávala ešte záhadná druhá Nadácia, ktorú nečakaný Mulov nástup zastihol nepripravenú, no postupne sa chystala na protiútok. Jej najsilnejšou obranou bol fakt, že nik nevedel, kde sa vlastne nachádza. Mul sa ju snažil nájsť a definitívne tým dobyť galaxiu. Poslední z tých, ktorí ostali verní prvej Nadácii, ju zase hľadali, aby im pomohla.

Ani jedna strana ju nenašla. Mulovi uštedril ranu najprv rázny čin Bayty Darrellovej, ktorý následne poskytol druhej Nadácii čas na zorganizovanie vhodných krokov a defini-

PROLÓG

tívne zastavenie tohto mutanta. Pomaly sa pripravovalo obnovenie Seldonovho plánu, no druhá Nadácia takpovediac prišla o krytie. Prvá už teraz vedela o jej existencii a nestála o budúcnosť, v ktorej ju budú riadiť mentalisti. Po hmotnej stránke mala jasnú prevahu a druhú Nadáciu brzdilo nielen to, ale aj fakt, že sa musí znova poriadne utajiť.

Nakoniec sa jej to podarilo pod vedením Prvého hovorca Preema Palvera. Dovolila prvej Nadácii myslieť si, že vyhrala a celkom ju zničila, takže mohla ďalej naberať sily po celej galaxii bez obáv z tajomnej konkurencie.

Teraz beží 498. rok od vzniku celého projektu. Prvá Nadácia je na vrchole síl, no jeden muž neverí na vonkajšie zdanie...

I RADNÝ

I

„Samozrejme, že tomu neverím,“ povedal Golan Trevize na širokých schodoch Seldonovej siene a pozrel na mesto za liate slnkom.

Planéta Terminus mala mierne podnebie a vysoký pomer oceánov k súši. Keď na nej zaviedli systém na ovládanie počasia, bola ešte pohodlnejšia a podľa Treviza aj nudnejšia.

„Ani v najmenšom tomu neverím,“ zdôraznil s úsmevom. Biele rovné zuby mu zvýrazňovali mladícku tvár.

Jeho spoločník, radný Munn Li Compore – napriek nadačným zvyklostiam prijal aj stredné meno – len neisto pokrútil hlavou. „Čomu presne neveríš? Že sme to dokázali? Že sme zachránili mesto?“

„Tomu, pravdaže, verím. Dokázali sme to, nie? A Seldon vravel, že to dokážeme, že konáme správne a sám to vedel už pred päťsto rokmi.“

Compore stlmil hlas takmer do šepotu. „Pozri sa, neprekáža mi, keď mi hovoríš také veci, lebo to pokladám len za prázdne reči. Ak to však budeš vykrikovať na verejnosti, môžu ťa počuť aj ďalší, a ak mám povedať pravdu, nechcel by som stáť pri tebe, keď udrie blesk. Nie som si istý, ako presne trafí.“

Trevizov úsmev to ani v najmenšom neoslabilo. „Vari je zlé povedať, že sme mesto zachránili? A že sme to dokázali bez vojny?“

„Nebolo ju proti komu viesť,“ poznamenal Compor. Vlasy mal žlté ako maslo, oči modré ako nebo a stále odolával nutkaniu zbaviť sa týchto nemoderných odtieňov.

„Nikdy si nepočul o občianskej vojne, Compor?“ opýtal sa ho Trevize. Bol vysoký, mal mierne zvlnené čierne vlasy a zvykol si pri chôdzi zakvačiť prsty pod opasok z jemných vláken.

„Občianskej vojne o polohu hlavného mesta?“

„Tá otázka bola dosť závažná, aby spustila seldonovskú krízu a zničila Hannisovi politickú kariéru. V posledných voľbách nás oboch dostala do rady a ostala visieť...“ pokýval rukou ako jazýčkom na váhach.

Na schodoch spomalil, ignorujúc ostatných členov vlády, médiá aj vymódené známe osobnosti, ktoré sa zhromaždili na Seldonov návrat (aspoň teda na návrat jeho hologramu).

Všetci teraz kráčali dolu schodmi, smiali sa, rozprávali, vychutnávali si veľkoleposť tejto chvíle a fakt, že Seldon schvaľuje ich konanie.

Trevize zastal a nechal davy prúdiť okolo seba. Compor, ktorý šiel dva kroky pred ním, sa tiež zastavil, akoby ich spájalo neviditeľné lano. „Ty nejdeš?“ opýtal sa.

„Nie je sa kam ponáhľať. Zasadanie rady sa nezačne, kým starostka Brannová svojím klasicky mľandravým tempom neprejde situáciu pekne slabiku po slabike. Načo sa ponáhľať? Aby sme si vypočuli ďalší nekonečný prejav? Pozri sa na mesto!“

„Vidím ho. Aj včera som ho videl.“

„Áno, ale videl si ho, keď ho pred päťsto rokmi založili?“

„Štyristodeväťdesiatosem,“ opravil ho Compor automaticky. „O dva roky sa bude sláviť pol tisícročia, a ak sa nič nestane, starostka Brannová bude stále v úrade. Dúfajme, že všetky iné alternatívy sú veľmi nepravdepodobné.“

„Dúfajme,“ zopakoval Trevize sucho. „Ale aké to bolo, keď pred päťsto rokmi založili Nadáciu? Len jediné malé mesto obývané skupinou ľudí, ktorí mali za úlohu zostaviť encyklopédiu, ktorú nikdy nedokončili.“

„Ale isteže dokončili.“

„Myslíš súčasnú Galaktickú encyklopédiu? Tá je celkom iná ako encyklopédia, na ktorej pracovali vtedy. Je v počítači a denne sa reviduje. Videl si niekedy ten ich nedokončený originál?“

„Myslíš v Hardinovom múzeu?“

„V Múzeu Salvora Hardina a počiatkov Nadácie. To je jeho plný názov, keď už tak trváš na presnosti údajov. Bol si sa tam na ňu pozrieť?“

„Nie. Mal by som?“

„Ani nie. Nestojí za to. Ale aj tak, skupina encyklopedistov tu vytvorila jadro mesta – jediné mestečko na svete takmer celkom bez kovov obiehajúcom okolo hviezdy ďaleko na okraji galaxie, mimo všetkého diania. Teraz, o pol tisícročia neskôr, sme niečo ako prímestská planéta. Celý Terminus je ako jeden veľký park a kovov môžeme mať, koľko sa nám zachce. Sme v centre všetkého.“

„Nie celkom,“ namietol Compór. „Stále obiehame slnko ďaleko od zvyšku galaxie. Stále sme len na periférii.“

„Ale kdeže! To hovoríš bez premýšľania. Práve o tom bola táto posledná seldonovská kríza. Sme viac ako len planéta Terminus. Sme Nadácia, ktorá zo svojho miesta na okraji vystiera chápadlá do celej širšej galaxie. Môžeme to robiť, lebo nie sme izolovaní vôbec ničím okrem polohy, a tá sa neráta.“

„Dobre. Beriem.“ Compóra to zjavne nezaujalo, takže len zišiel o ďalší schod. Pomyselné lano sa medzi nimi naplo zase o niečo viac.

Trevize vystrel ruku, akoby ho chcel vytiahnuť naspäť nahor. „Nechápeš, aké je to dôležité, Compor? Došlo k obrovským zmenám, ale my akoby sme ich vôbec neakceptovali. V hĺbke duše túžime po malej Nadácii, po jedinom drobnom svete, aký sme obývali za starých čias. Za čias železných hrdinov a šľachetných svätcov, ktoré sú navždy preč.“

„Ale no tak!“

„Myslím to vážne. Pozri sa na Seldonovu kryptu. Pri prvých krízach v dobe Salvora Hardina to bola len sieň s malou sálou, v ktorej sa objavoval hologram Hariho Seldona. Teraz je to kolosálne múzeum, no máme v ňom rampu zo silového poľa? Posuvné dráhy? Gravitický výťah? Nie! Máme len tieto schody a chodíme po nich hore-dolu ako kedysi Hardin. V divných a nepredvídateľných časoch ustrašene lipneme na minulosti.“

Vášnivo rozhodil rukami. „Vidíš nejaký stavebný prvok z kovu? Nevidíš. Za čias Salvora Hardina tu ani žiadny byť nemohol, pretože Terminus nemal skoro žiadne vlastné kovy a len minimum tých dovozových. Dokonca sme tu nainštalovali starý plast, čo rokmi zružovel, aby sa návštevníci z iných svetov pri ňom mohli pristaviť a vraviť: ‚Do galaxie! To je ale roztomilý starý plast!‘ Hovorím ti, Compor, je to jeden veľký klam.“

„Takže tomuto neveríš? Seldonovej krypte?“

„Ani jej obsahu,“ dodal Trevize pošepky. „Neverím, že má význam krčiť sa na okraji galaxie len preto, lebo to robili naši predkovia. Podľa mňa by sme mali byť v centre všetkého.“

„Ale Seldon vraví, že nemá pravdu. Seldonov plán funguje, ako má.“

„Viem, viem. Každé dieťa na Terminuse vyrastá vo viere, že Hari Seldon pripravil zázračný plán, že pred piatimi sto-

ročiami predvídal úplne všetko, že založil Nadáciu tak, aby prechádzala predpovedanými krízami, pri ktorých sa objavuje jeho holografický záznam a hovorí minimum toho, čo potrebujeme vedieť na ceste k ďalšej kríze. Že nás takto povedie tisíc rokov, až kým nevybudujeme druhé, veľkolepejšie Galaktické impérium na troskách starých zničených štruktúr, ktoré sa pred piatimi storočiami už rozpadali a pred dvomi definitívne zanikli.“

„Ale prečo mi to všetko hovoríš, Golan?“

„Lebo sa ti snažím vysvetliť, že je to len klam. Celé je to jeden veľký klam. Na začiatku to možno bolo niečo iné, ale teraz je to len obyčajný podfuk! Nie sme svojimi vlastnými pánmi. Nie sme to my, kto plní Seldonov plán.“

Compur sa naňho skúmavo pozrel. „Také veci som už od teba počul, Golan, ale vždy som si myslel, že sa ma len snažíš vyviešť z miery čoraz väčšími hlúposťami. Lenže teraz mám pocit, akoby si to myslel vážne, do galaxie!“

„Ale isteže to myslím vážne.“

„To predsa nemôžeš. Buď je to nejaký zložitý žartík na môj účet, alebo ti úplne preskočilo.“

„Ani jedno, ani druhé,“ vyhlásil Trevize ticho a zakvačil si palce za opasok, akoby už nepotreboval zdôrazňovať svoju vášeň gestami. „Pravda, kedysi som o tom len špekuloval, lebo som to nemohol podložiť ničím okrem intuície. Táto dnešná fraška mi však odhalila jasnú a tvrdú pravdu a ja ju zase ukážem celej rade.“

Compur sa zhrozil. „Ty si sa fakt zbláznil!“

„Ako myslíš. Poď so mnou a počúvaj.“

Spolu vykročili po schodoch. Boli na nich poslední – všetci ostatní už zišli dolu. Trevize šiel trochu vpredu a Compur si zozadu nečujne mrmlal: „Blázon!“

Starostka Harla Brannová otvorila zasadanie výkonnej rady. Na prítomných sa pozerala bez výraznejšieho záujmu, nik však nepochyboval, že presne vie, kto sa dostavil a kto ešte nie.

Sivé vlasy mala vytvarované do účesu, ktorý nebol výrazne mužský ani ženský. Bol to jednoducho jej štýl a nič viac. Jej strohá tvár sa rozhodne nepreslávila svojou krásou, na druhej strane ju v nej však ani nikto nehľadal.

Bola to najschopnejšia správkyňa na planéte. Nikto ju neobviňoval – ani nemohol – z geniality ľudí ako Salvor Hardin a Hober Mallow, ktorí sa tak výrazne zapísali do dejín prvých dvoch storočí Nadácie, no nik ju nemohol spájať ani s vrtochmi dedičného rodu Indburovcov, ktorí vládli Nadácii tesne pred nástupom Mula.

Jej prejavy nejatrili emócie a nemala ani nadanie na dramatické gestá, dokázala však robiť tiché rozhodnutia a držať sa ich tak dlho, ako to pokladala za nevyhnutné. Nemala žiadnu výraznú charizmu, no mala dar presvedčiť voličov, že tie tiché rozhodnutia naozaj budú správne.

Podľa Seldonovej doktríny sa historickým zmenám takmer nedá vyhnúť (s výnimkou tých nepredvídateľných, na ktoré seldonisti často zabúdajú napriek desivej skúsenosti s Mulom), Nadácia si môže za každých okolností nechať hlavné mesto na Terminuse. Nie je to však nevyhnutné. Päťsto rokov starý Seldonov hologram pri poslednom vystúpení pokojným hlasom oznámil, že zotrvanie na Terminuse je pravdepodobné na 87,2 %.

Ešte aj pre seldonistov to znamenalo, že existuje viac ako dvanásťpercentná šanca, že sa centrum presunie niekam bližšie k stredu Nadačnej federácie aj s neblahými následkami,